

Työllisyyspalvelujen järjestämisvastuun siirtäminen Kokkolan kaupungille 1.1.2025 / Vastuukuntasopimuksen hyväksyminen

KHALL 23.10.2023 § 202

Valmistelija

Kunnanjohtaja Minna Nikander puh. 050 340 0956

Hallituksen esityksen (207/2022) mukaan julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirretään kunnille 1.1.2025. 1.3.2023 eduskunnassa hyväksytyyn lakiesityksen mukaan kunnat voivat järjestää palvelut 1.1.2025 alkaen itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä kuntayhtymälle tai kunnalle (Kuntalaki 8§). Kunnat, joiden työvoiman määrä ylittää 20 000 henkilöä, voivat järjestää palvelut itse. Mikäli kunnan työvoiman määrä alittaa 20 000 henkilöä, kunnan tulee perustaa yhden tai useamman kunnan sisältävä työllisyysalue. Työllisyysalueen tulee olla maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäyntialueen kannalta toimiva alue sekä siihen tulee lähtökohtaisesti sisällyttää alueen keskuskaupunki (HE 207/2022 12 §).

Keski-Pohjanmaalla työllisyysalueen muodostumisen kriteerit täyttyvät siltä osin, että Kokkolan kaupungin työvoiman määrä ylittää 20 000 henkilöä ja muiden Keski-Pohjanmaan kuntien yhteenlaskettu työvoiman määrä on 8 597 henkilöä. Keski-Pohjanmaa on maantieteellisesti yhtenäinen ja työllisyysalueeseen kuuluu alueen keskuskaupunki.

Kuntien ja muodostettavien työllisyysalueiden on ilmoitettava 31.10.2023 mennessä työ- ja elinkeinoministeriölle, miten työllisyyspalvelut alueella on tarkoitus järjestää vuoden 2025 alusta lähtien. Kunnanhallitus on aiemmin päättänyt (14.6.2023 § 82), että valmistelua jatketaan vastuukuntamallin pohjalta, jossa Kokkolan kaupunki toimii Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen vastuukuntana ja jolle järjestämisvastuu siirretään.

Kuntien ja kaupunkien sekä Kaustisen seutukunnan johtavista viranhaltijoista koostuva vastuukuntamallin projektiryhmä on käynyt neuvotteluja vastuukuntamallin sopimuksen sisällöstä. Vastuukuntamallissa muodostetaan yhteinen toimielin (lautakunta) ja jonka tehtävänä on tuottaa palveluja ja huolehtia järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:

1. yhdenvertaisesta saatavuudesta;
2. tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä;
3. tuottamistavasta;
4. tuottamisen valvonnasta;
5. viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Lautakuntaan nimetään jokaisesta Keski-Pohjanmaan kunnasta edustajat. Toimielimen jäsenten määrä perustuu kuntien työvoiman määrään siten, että jokaista alkavaa 5 000 työvoimaan laskettavaa (18—64-vuotiasta) kohden jäsenkunta saa yhden jäsenen toimielimeen. Toimielimeen kuuluu yhteensä 12 jäsentä ja kullekin henkilökohtainen varajäsen. Toimielin on tarkoitus perustaa mahdollisimman pian heti ministeriön työllisyysalueita koskevien päätösten jälkeen keväällä 2024. Yhteiselle toimielimelle luodaan lisäksi oma toimintasääntö.

Jokainen jäsenkunta vastaa tehtäviensä rahoituksesta, vaikka järjestämisvastuu olisi siirretty toiselle kaupungille. Kunnat saavat työvoimapalvelujen toteuttamiseen valtiosuutusta sen mukaan, kuinka

paljon niissä on työikäistä väestöä, työttömiä työnhakijoita sekä vieraskielisiä henkilöitä. Valtionosuus on yleiskatteellista, jolloin kunnat voivat käyttää sen harkintansa mukaan tai osoittaa myös enemmän määrärahoja työllisyyspalveluihin, mitä ne saavat valtionosuutta. Työllisyysalueen toimintamenot jaetaan kunnille työnhakija-asiakkaiden suhteellisen osuuden mukaan ja palvelujen kustannuksista kunnat vastaavat toteutuneiden kustannusten mukaan.

Lisäksi työllisyysalueen kuntien johtajista perustetaan seurantaryhmä ohjaamaan ja seuraamaan työllisyyspalvelujen toteutumista ja koordinaatiota kuntien omien toimintojen kanssa. Seurantaryhmän avulla kunnat voivat viestiä kunkin kunnan näkökulmasta työllisyyspalvelujen toteuttamiseen tai suuntaamiseen eri kohderyhmille liittyvistä tekijöistä.

TE24-uudistuksen taustalla ja hallituksen esityksen (HE 207/2022) tavoitteena on vahvistaa lähipalveluina toteutettavia työllisyyspalveluja, nopeuttaa työllistymistä kannustavan rahoitusmallin avulla sekä lisätä kuntien mahdollisuuksia sovittaa työllisyyspalvelut osaksi elinvoiman vahvistamista alueellaan.

Kasvokkaista lähipalvelua työnhakijoille on saatavilla jatkossa aikaisempaa enemmän ja pohjoismainen työnhaun palvelumalli korostaa yksilöllistä työnhaun tukea. Keski-Pohjanmaan kunnat ovat osallistuneet työllisyyskuntakokeiluun vuodesta 2021 alkaen ja kokeilun aikana on kehitetty tapoja tuottaa työllisyyspalveluja lähellä asiakkaiden kotikuntaa.

Vastuukuntasopimuksen kirjaus kohdassa 2: julkisista työvoimapalveluista järjestämisvastuussa oleva yhteinen toimielin voi sopia työvoimaviranomaiselle kuuluvan toimivallan siirtämisestä yhteistoimintasopimuksen muille sopimuksen osapuolille kuntalain 54 § mukaisesti, tarjoaa työllisyysalueelle perustettavalle yhteiselle toimielimelle mahdollisuuden tarkastella työvoimapalveluja kokonaisuutena ottaen huomioon myös kunnille itselleen jäävät tehtävät.

Työllisyysalueen yhteinen toimielin voi tarvittaessa siirtää viranomaistehtävän suorittamisen ja siihen mahdollisesti liittyvän resurssoinnin myös työllisyysalueen jäsenkunnan hoidettavaksi. Tällöin asiasta tulee tehdä erillinen sopimus, jossa viranomaistehtävät, valvonta ja seuranta sekä toimivalta on yksiselitteisesti kuvattu. Perustamisvaiheessa ja toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi työnantajan vastuista ja velvollisuuksista huolehtiminen, uusien henkilöiden rekrytointi, työn suunnittelu, perehdytys ja tietojärjestelmistä huolehtiminen on hallinnollisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisinta suorittaa vastuukunnan kautta.

Työllisyysalueiden muodostumisen jälkeen valtion yhteistoimintaprosessi etenee, kun selviää kuinka monelle eri työllisyysalueelle nykyisen Pohjanmaan ELY-keskusalueen TE-toimiston henkilöstö tulee jakaantumaan.

LIITE A (Sopimus Keski-Pohjanmaan kuntien työvoimapalvelujen järjestämisestä)

Järjestämissuunnitelma

31.10.2023 mennessä tulevien työllisyysalueiden on lisäksi toimitettava ministeriölle kuntien valtuustojen hyväksymän suunnitelma, josta on käytävä ilmi:

- a) laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen varattavat taloudelliset ja henkilöstövoimavarat sekä niiden kohdentuminen;
- b) laissa tarkoitettujen palvelujen tuottamista ja kohdentamista koskevat ratkaisut;
- c) toimipisteiden määrä ja sijoittuminen;
- d) yhteistyötahot ja -muodot;
- e) työperäisen maahanmuuton, työvoiman ja työpaikkojen kohtaannon sekä työvoiman liikkuvuuden edistäminen;
- f) varautuminen rakennemuutostilanteisiin.

Keski-Pohjanmaan kuntien, Kaustisen seutukunnan, Keski-Pohjanmaan liiton, Pohjanmaan TE-toimiston, Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen edustajista koostuva Kokkolan seudun kuntakokeilun laajennettu yhteistyöelin on kokouksessaan 31.8.2023 hyväksynyt Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen järjestämissuunnitelman. (Liite 2)

Järjestämissuunnitelmien pohjalta työ- ja elinkeinoministeriö tekee päätökset vuoden 2025 aloittavista työllisyysalueista. Kun Keski-Pohjanmaan viereiset työllisyysalueet ovat selvillä, voidaan neuvotella niiden kanssa mahdollisesti yhteisesti toteutettavista palveluista esim. hankinnoista. Tällä hetkellä Pohjanmaan ELY-keskus hankkii ja kilpailuttaa koko ELY-alueen työvoimapalveluhankinnat ja yhteistyötä hankinnoissa työllisyysalueiden kesken toivotaan jatkettavan.

LIITE B (Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen järjestämissuunnitelma)

Esittelijä

Kunnanjohtaja Minna Nikander

Esitys

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että:

1. Kokkolan kaupunki toimii Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen vastuukuntana
2. se hyväksyy liitteen A mukaisen sopimuksen Keski-Pohjanmaan kuntien työvoimapalvelujen järjestämisestä, mikäli sopimuksen kohtaan 2 lisätään, että "työllisyysalueen kunta voi tuottaa TE-palvelukokonaisuuden viranomaistyötä ja palvelua, jonka työllisyysalue tulkitsee lakisääteiseksi viranomaispalveluksi ja että viranomaistehtäviä ja -palvelua voidaan toteuttaa perustasolta alkaen." ja mikäli kohtaan 5 lisätään, että "osa siirtyvästä henkilöstöstä voi siirtyä muun kunnan työntekijöiksi erikseen sopien".
3. se hyväksyy liitteen B mukaisen Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen järjestämissuunnitelman
4. Kaustisen kunta edellyttää, että työllisyyskuntakokeilussa hyvin toimivaksi todettua toimintamallia, missä Lestijärven kunta Kaustisen seutukunta on toteuttanut työllisyyskokeilun viranomaistehtäviä seutukunnan kuntien alueella yhteistyössä ja osana Kokkolan johtamaa työllisyyskokeilua, jatketaan edelleen perustettavan työllisyysalueen toimesta.

Päätös

Hyväksyttiin.

KVALT 30.10.2023 § 56

Päätös

Hyväksyttiin.

Valmistelija

Hallintosihteeri Annika Rauma puh. 050 4436 880

Toholammin kunnanvaltuusto ei ole hyväksynyt työvoimapalvelujen järjestämissopimusta esitetyssä vuodossa vaan on edellyttänyt, että aiemmassa työllisyyden kuntakokeilussa hyvin toimivaksi osoittautunutta toimintamallia jatketaan edellen perustettavan työllisyysalueen toimesta.

Valtuuston päätöksestä johtuen Toholammin kunta ei ole toistaikseksi sopijapuolena mukana työvoimapalvelujen järjestämissopimuksessa. Myöskään kaikki muut Keski-Pohjanmaan työllisyysalueeseen nimetyt kunnat eivät ole hyväksyneet yhteistoimintasopimusta sellaisenaan vaan ovat liittäneet päätökseensä vastaavankaltaisia varauksia. Osa alueen kunnista on hyväksynyt sopimuksen sellaisenaan.

Tämän vuoksi Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen muodostaminen on etenemässä valtioneuvoston päätöksentekoon, mikäli alueen kunnat eivät sitä ennen pääse yhteisymmärrykseen työvoimapalvelujen järjestämisen perustana olevan yhteistoimintasopimuksen hyväksymisestä.

Koska yhteistoimintasopimus on alkuperäisessä muodossaan hyväksytty jo osassa kuntien ml. vastuukunta Kokkolassa, on sopimuksen täydentäminen perusteltua toteuttaa siten, että kaikki kunnat hyväksyvät soimuksen täydentämiseksi lisäliitteen, jolla Toholammin ja eräiden muiden kuntien asettamat lisäedellytykset saatetaan voimaan ja osaksi sopimusta.

Toholammin kunta esittää lisäliitteellä seuraavia lisäkohtia:

Yhteistoimintasopimuksen kohtaa 2 lisätään seuraavaa:

"Työllisyysalueen kunta voi tuottaa TE-palvelukokonaisuuden viranomaistyötä ja palvelua, jonka työllisyysalue tulkitsee lakisääteiseksi viranomaispalveluksi ja että viranomaistehtäviä ja -palvelua voidaan toteuttaa perustasolta alkaen."

Yhteistoimintasopimuksen kohtaan 5 lisätään seuraavaa:

"Osa siirtyvästä henkilöstöstä voi siirtyä muun kunnan työntekijöiksi erikseen sopien. Yhteistoimintasopimuksen lisäliite tulee voimaan, kun sen hyväksymisestä on päätetty sopijakuntien valtuustojen yhtäpitävillä päätöksillä."

Toholammin kunta esittää Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen kunnille, että ne hyväksyvät omasta puolestaan työvoimapalvelujen järjestämisen soimuksen muuttamisen Toholammin kunnan laatiman lisäliitteen mukaisesti liitteen mukaisesti.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Minna Nikander

Esitys

Kunnanhallitus merkitsee asian tiedokseen.

Päätös

Hyväksyttiin.
